

OOSTVLAAMSCH ZANTEN.

Mededeelingen van den Bond van Oostvlaamsche Folkloristen.

DRIEMAANDELIJKSCH TIJDSCHRIFT.

De leden ontvangen de mededeelingen gratis
Jaarlijksche bijdrage voor het lidmaatschap :
12 frank

Redaktie: Brabantstr. 29, Aalst.
Postcheckrekening 171,180.
F. Van Es, Aalst.

Prijs per n^r: 3 fr.
Bijzondere prijzen voor openbare boekerijen

OFFICIEEL GEDEELTE.

Algemeene Vergadering.

Lokaal : Notarissenhuis.

Om 10 uur opende de E. H. Celis, Ondervoorzitter, de vergadering. Verschillende leden, onder wie de Voorzitter, lieten zich verontschuldigen.

De Sekretaris las het verslag voor. Hij handelde achtereenvolgens over de folklore-tentoonstelling, de uitgave van Oostvlaamsche Zanten, het leden aantal en de propaganda. Hij eindigde met een oproep tot de aanwezigen, om de tentoonstellingskommissie in haar lastige taak bij te staan.

De toestand der kas mag bevredigend genoemd worden. De aansluiting bij de Belgische Folkloremaatschappij werd in principie aangenomen. De heer Luyckx, sekretaris der tentoonstellingskommissie, bracht verslag uit over de werkzaamheden van de kommissie en de voorwerpen, die reeds in bruikleen geschonken werden. De ondervoorzitter, tevens bewaarder van het museum, legde zijn plan van indeeling van die inrichting uiteen en bedankte de pers voor haar medewerking. De vergadering werd gesloten om 12 uur.

's Namiddags hebben eenige leden de merkwaardige verzameling, een waar museum, van ons medelid, den heer de Tracy, bezocht. Dit bezoek, onder de kundige leiding van den dienstvaardigen gastheer, was een echt en leerrijk genot. Aan den heer de Tracy onzen besten dank !

De Folklore-Tentoonstelling.

Sedert enkele jaren is de studie der Folklore, dat is van het weten en kennen van het volk, overal doorgedrongen en in menig land zijn musea van het volksleven tot stand gekomen. Het eerste museum in België werd te Antwerpen in 1907 geopend ; Brugge bracht in het Museum van Gruuthuuse eene schoone verzameling bijeen ; tijdens de Wereldtentoonstelling te Brussel in 1910, vond men ook in het Jubelpark, eene rijke verzameling samengebracht, die nu ook, binnenkort, voor het publiek zal toegankelijk zijn. Na den oorlog schoot Wallonië wakker en verzamelde zeer belangrijke voorwerpen in het Musée de la Vie Populaire Wallonne te Luik, Aarlen, Namen en Bergen, ook Malmedy en Eupen stichtten plaatselijke musea ; alleen scheen de hoofdstad van Vlaanderen, Gent, niets te voelen voor de Folklore.

In 1926 kwamen eenige verzamelaars en folkloristen bijeen, zij stichtten een bond, en buiten alle verwachting konden zij een heerlijke toekomst tegemoet zien, want het lokaal, waar tot dan toe de oudheden verzameld waren, kwam vrij, en op het verzoek van den Bond, schonk het stadsbestuur dit lokaal om een Museum voor Folklore in te richten.

Het is om aan de bevolking te wijzen wat gewild wordt, wat Folklore is en wat dient bewaard te blijven, dat het bestuur een tentoonstelling inricht.

Wij willen hier aanstippen, wat er in die tentoonstelling plaats kan vinden. De opgegeven rangschikking zal blijven voor het museum.

De inrichters hopen een gunstig onthaal bij de bevolking, opdat de bezoekers, kennis makende met het doel van ons pogen, voorwerpen zouden aanbieden om een degelijk museum te vormen.

ALGEMEENE INDEELING.

Eerst en vooral een blik op de *landstreek* zelf, met eigenaardige ligging van dorpen en rivieren, heuvelen en dalen, weilanden en akkers, waarin men soms den oorsprong van gebruiken en gezegden terugvindt.

Dan het eigenlijke volksleven :

I. *Het stoffelijk leven.* — Huis en huisraad : bouwwijze en versiering van het huis, langs buiten en langs binnen ; meubilering van iedere plaats, verzameling van huisgerief, wijze van verwarming en verlichting ; voeding met wijze van bereiding ; kleedij en opschik van man, vrouw en kind.

II. *Het familieleven.* — Het gaat van de wieg tot aan het graf, met zijn wel en wee, zijn vreugde en zijn krankheden, zijn dagen van geluk en zijn dagen van kommer en verdriet ; de geboorte, de kinderjaren met hun spel, de jeugd met de min, het huwelijk, de ziekte en de volksremediën, het overlijden en begraven.

III. *Werk en bedrijf.* — Hetzij thuis in den onderhoud der kleederen of het werk voor een winkel, b.v. kantwerkster en handwever ; hetzij in werkhuizen en fabrieken, hetzij nog in handel en nering. Hier passen het verzamelen van voorwerpen uit verschillende ambachten en winkels, alsook de maten en gewichten.

IV. *Maatschappelijk leven.* — Waarin de gerechtelijke macht en wapendienst uit het verleden wordt opgeroepen, waar de politieke twisten door spotschriften en prenten herdacht worden.

V. *Vermakelijkheden.* — Zij ontspinnen zich het jaar door, ofwel aan den huiselijken haard in kinderlijke vreugde, ofwel in 't gezelschapsleven, in maatschappijen van spel en vermaak, in dans en leute. Hier vinden wij de optochten van vroeger met Reus en Reuzin, en dergelijke openbare feesten.

VI. *Geestesleven.* — Onderverdeeld in : Godsdienstig : vereering der heiligen ; bezoek der bedevaartplaatsen ; gebruiken bij kerkelijke feesten en gedenkdagen. Bijgeloovig : met geloof aan tooverij en waarzeggerij, aanwenden van behoudmiddelen tegen kwalen. Letterkundig : in het verhaal van sagen en sprookjes, het verzamelen van almanakken, prentblaadjes, liederen.

VII. *Kunst en Wetenschap* — Plaatselijke bouwtrant en versiering, beoefenen van muziek en tooneel, het poppenspel, het taaleigen, en de volksboeken.

Ziedaar een algemeene opvatting van al wat in het museum dient vergaard te worden. Laat ons nu als voorbeeld in 't bijzonder aanstippen wat er in een afdeeling moet komen.

DE KEUKEN.

De keuken, die tentoongesteld zal worden, bevond zich, vóór een vijftigtal jaren buiten de Brugsche poort, voorbij den Hulstenboom. Alles is er nog van den tijd en de schoorsteenmantel getuigt, dat de plaats vroeger een andere bestemming had.

In den *haard*, boven het houtvuur, dat op haardijzertjes is aangelegd, hangt de koperen "moor"; moeder immers bereidt de koffie tegen dat haar gasten van 't werk terugkeeren. Wij bemerken op het *schouwberd*, omhangen met een "kleedje", van geruit katoen een oud gekleed Onze-Lieve-Vrouwbeeldje en vier gebloemde teljoren; daarboven het kruisbeeld met palmtak en twee bedevaartvaantjes van Halle en Scherpenheuvel. In de *haardstee* zien wij het huisgerief: den poker, de vuurtang, de blaaspijp, den blaasbalg, den solferpriembak, de pannekoekschap, den rooster, de fruitpan, enz.

Nevens den haard zit de naastige huisvrouw aan 't *spinnewiel*, wel slaat zij een praatje met den buurman, maar toch waakt zij even op het kleintje, dat in *de kevie* zijn beentjes sterkt; begeerig kijkt de kleine naar het tafeltje, waar de "papteste", of "teele", op staat. Het volk zal straks naar huis komen; op tafel is alles gereed, en om te weten, wat weer het morgen zal zijn, ligt de *Almanak van Snoeck* op 's pachters plaats.

Nevens de deur, aan den *kapstok*, hangen de strooien hoed en blauwen *kiel*, ook het *geweer*, de tweeloop, een tuig, dat in geen boerenwoning ontbrak. De *grootte klok* wijst ons hoe laat het is en de vogel in de kooi verlevendigt de huiskamer met zijn gezang. Eindelijk, in de *schapraai* staan de borden, kroezen, glazen, en tafelgerief, ook wel nog wat rommel van grootmoeders tijd.

G. Celis, pr., Conservator,

Het bestuur heeft aan belangstellende personen en maatschappijen, alsook aan de beschermende leden, een brief gestuurd, die een oproep bevat, om de tentoonstelling en het museum met voorwerpen te begiftigen of ze geldelijk te ondersteunen. Wij ontleenen er het volgende aan:

"Mocht U er verder aan houden ons streven te steunen, gelief ons Uw toetreding van gewoon of beschermend lid van onzen bond te sturen (12 of 30 frank jaarlijks, gratis toezending

van ons orgaan: Oostvlaamsche Zanten), en mocht het gebeuren, dat U voorstander zijt van het Folklore-museum, door een storting van minimum 200 fr. wordt U als beschermend lid van het museum beschouwd. „

Het Scheerbekken der Gentsche Barbiers.

Weinigen vermoeden dat het sprekend wapen van het barbiersgilde, dat in onze oude Artevelde-stede nog vrij talrijk te bengelen hangt aan het banaal-geëmailleerd uithangbord met het pretentieuze " Coiffeur „ in de 18e eeuw het voorwerp is geweest van een gemakkelijk twistgeding.

Zooals wel geweten is onder de folkloristen, vormden de chirurgen (chirurgijnen of heelmeesters) met de barbiers in de XIVe en XVe eeuwen te Gent en elders één beroepsgilde gewijd aan de H.H. Cosmus en Damianus. Door zijn ordonnancie van 8 Oktober 1540 eischte Keizer Karel van de heelmeesters een universitair diploma, zoodat er gaandeweg een steeds wijder wordende standskloof ontstond tusschen de akademisch gevormde chirurgen en de mannen van de praktijk: de barbiers. Deze laatsten mochten alleen maar aderlaten, bloedzuigers plaatsen, tanden trekken, open wonden verzorgen, ontwrichte ledematen inzetten.

Zooals van zelf spreekt overtreden de barbiers nog al eens de perken hunner bevoegdheid tot verbittering der heelmeesters, maar de strakke middeleeuwsche beroepsindeelingen hielden de vijandige broeders samen tot het einde van het Oud Regiem. Uitbarstingen van broodnijd bleven echter niet uit.

In een mededeeling van Dr G. Muls (Brussel) over " Het Uithangbord van barbiers en heelmeesters-barbiers „, voorge dragen op het laatste Oudheidkundig en Geschiedkundig Kongres (1925) te Brugge, leeren we het volgende over het sprekend uithangbord van de Gentsche scheer- en snijmeesters.

Op 9 Maart 1769 stuurden de Gentsche heelmeesters-barbiers een rekwest aan de Schepenen van de Keure, waarin ze vroeger dat aan de eenvoudige barbiers zou verboden worden een *koperen* scheerbekken uit te hangen, daar het de gewoonte was, o. a. in Frankrijk, dat alleen heelmeesters zulks deden. Barbiers moesten zich tevreden houden met een *blikken* scheerbekken.

Op 11 Juli 1769 oordeelden de Schepenen van de Keure dat de heelmesters gelijk hadden en ze bepaalden dat voortaan de barbiers aan hun winkels slechts *blikken* scheerbekken mochten aanbrengeu op straffe van vijf-en-twintig gulden boete. Dit besluit der Gentsche Schepenen werd nog hetzelfde jaar bekrachtigd door het Centraal bestuur en ondertekend door Karel van Lorreinen (28 Oktober 1769). (1).

Op het oogenblik dat sommige nieuwmodische "coiffeurs" ontrouw worden zelfs aan het *koperen* scheerbekken, hetzij uit nood, hetzij uit Amerikaansche stok-naäperij, is het goed eenige exemplaren voor algeheele verdwijning te behoeden en hun een bescheiden plaatsje in te ruimen in een folkloremuseum. Hun blikken of koperen muziek heeft ook een geschiedenis te vertellen.

Dr P. De Keyser.

Het Hoekje van den Navorscher.

Vraag n^r 6.

In het lied "De Buizen van Mechelen", opgeteekend te Merchtem door M. Sacré (Liederen uit het Land van Zoetendal, De Brabander, II, blz. 73), waarin verhaald wordt, hoe de inwoners van verschillende steden en gemeenten naar Mechelen reisden, om aldaar de kavalkade bij te wonen, vinden wij het volgende :

Den Dendermondschen Tuimelaer
Gaet naer de cavalcade !
Hy maekt zyn beste kleeren klaer,
Voor kinders, zoo moeder als vaer.

Is "tuimelaar", waarlijk een spotnaam geweest aan de Dendermondenaars gegeven, zooals hier uit den tekst zou kunnen blijken? Wie kan mij daar nadere inlichtingen over verstrekken? (F. V. E. Aalst).

(1) De uitstekende kenner van het verleden van Gent, Prosper Claeys, vermeldt een reeks conflicten tusschen barbiers en chirurgen-barbiers in zijne « *Notes et Souvenirs* » II, blz. 261. Hij heeft ze ontleend aan het Stedelijk Archief: Collegium medicum, reeks 208, B, portfolio 5. Ze betreffen meestal betwistingen tusschen Fransche "perruquiers" en de chirurgen-barbiers van Gent gedurende de 18 eeuw.

Zanten. - I. Volkslied.

II./7. Een bewijs dat het door Dr E. Blancquaert medegedeelde zoogen. "landbouwlied,, reeds — ten minste wat de 3^e strophe betreft — in de 18^e eeuw " zersungen ,, d. i. als " potpourri ,, gebruikt, voorkwam, vond ik in een Hollandsche volksliederverzameling : *Thirsis Minnewit*, die tallooze malen gedrukt en nagedrukt werd in de 18^e eeuw.

Prof. G. Kalff meent dat het bewuste lied waarschijnlijk reeds in de 17^e eeuw bekend was (Het lied in de Middeleeuwen, bl. 34), De titel is *Amoureuus Gezang*, stem : *Als 't begint*. De inhoud is zeer onsamenhangend en onkiesch. Het verhaalt het liefdesavontuur van een lichtmis, den ons uit de 15^e en 16^e eeuwse balladen en romancen typischen " Landsknecht ,,.

*Ik voer al over zee, wilje mee,
Ik voer al over zee ;
Al met een houten lepeltje,
Lepeltje, lepeltje, lepeltje,
Al met een houten lepeltje,
Het steeltje brak aan twee.*

Doen ik daar over quam, ja quam,
Doe kraaiden al de Hanen,
Van snel, rebel, en rompom,
Den dageraat ik vernam.

Ik klopte voor mijn Kefjens deur, ja deur,
Het deurtje was gesloten,
Van snel, rebel, en rompom,
De wervel was 'er veur.

Ik zei schoon lief laat in, ja in,
En laat het u erbarmen ,
Van snel, rebel, en rompom,
Dat ik hier buyten bin, enz, enz.

P. D. K.

Naschrift : Een bibliografische nota over het lied : " *Daar was een vrouw die spon* ,,.

Hoe broodnoodig de door ons ontworpen bibliografie van de Vlaamsche folklore is, bewijst eens te meer het door Dr E. Blancquaert medegedeelde lied. Het lied is, zooals Dr E.

Blancquaert heeft opgemerkt, het resultaat van een " stukgezongen „ lied. De meeste fragmenten kan men terugvinden in het standaardwerk van *Fl. Van Duyse*. Het Oude Nederlandsche Lied, 1905, II, blz. 1009.

De 1^e strophe en blijkbaar ook de 2^e strophe behooren tot het lied : " *Daar zat een uil en spon* „, medegedeeld en besproken in :

't *Daghet in den Oosten*, Hasselt, IV (1891) 7^e jaarg., bl. 53.

(Opmerking : het liedje wordt gezongen om te zien, wie het gelag zal betalen. Die de eerste maal het laatste woord uitspreekt, is verloren, geen sprake van de 2^e strophe).

Ons Volksleven, Brecht, III (1891), bl. 109.

(Opmerking : variante uit St. Antonius Brecht (Antwerpsche Kempen), medegedeeld door J. Cornelissen, die in den volgenden jaargang, bl. 129, de melodie doet kennen, ook variante uit Antwerpen, medegedeeld door Vervliet, uil vervangen door vrouw ; nieuwe variante uit Langemark (West-Vl.) in ons Volksleven, IV (1892), bl. 131, die den zanger insgelijks verplicht " *pand in te leggen* „, indien hij sommige woorden uitspreekt, hier is er sprake van vlas, maar niet van den mol.)

X *De Coussemaker*, Chants populaires des Flamands de France, n° 91, bl. 297.

(Opmerking : uil vervangen door wuf, geen sprake van 2^e strophe).

Driemaandelijksche bladen, Utrecht, IV (1905), bl. 20.

(Opmerking: uil,oele (Tweentsch) en wief (Friesch) komen voor)
Volkskunde, Gent, XVII (1905), bl. 63.

(Opmerking : varianten van : " *Daer was ä wuf dae spon* „)

De 3^e strophe behoort tot een gansch ander lied, bekend onder den naam van : " *Ik voer al over Ryn* „, medegedeeld en besproken in ;

D. De Lange, J. C. M. van Riemsdyk, Dr G. Kalff, — Nederlandsche volksliederenboek, Amsterdam, 1896, n^r 127, bl. 168.

(Opmerking : verwijzing naar het door ons hierboven aangetroffen lied in *Thirsis minnewit*, var. ik voer al over zee).

Dr J. van Vloten en M. A. Brandts-Buys. — Nederlandsche baker- en kinderrijmen, 4^e uitgave, Leiden, 1894.

(Opmerking : var. Ik voer laatst over de Maas).

G. J. Boekenoogen. — Onze rijmen, Leiden, 1893, bl. 9.

(Opmerking : " Ik voer al over de zee „ behoort tot de liederen der 17^e eeuw, die tot kinderrijmen zijn vervormd.)

J. Bols. — Honderd oude Vlaamsche liederen, n^r 75, bl. 182.

(Opmerking : vervorming, die veel gelijkenis vertoont met het lied bij de Coussemaker (zie aldaar). Bij Bols luidt de titel : Van eene slordige vrouw „, gezongen te Kapelle-ten-Bosch).

Waarschijnlijke oorzaak van het " stukzingen „ :

1^e overeenkomstige melodie (met zekere afwijkingen) ;

2^e zeer vroeg *gezelschapslied* (bij het pandspel).

Besluit : Het blijkt dat beide liederen ons uit Duitschland zijn gekomen, waarschijnlijk in de 16^e eeuw (zie hierover : Erk ù Böhme, *Deutsche Liederhort*, I, n^r 157, bl. 501 ; III, n^r 1736 bl. 525. *Euphorion*, VI (1899) bl. 656 ; een studie van P. Wolkau. *Zeitschrift des Vereins für Volkskunde*, Berlin, XIV (1904), bl. 51 ; een studie van Arth. Kopp). Er mag dus twijfel bestaan of het ooit te onzent " landbouwlied „ is geweest.

P. D. K.

II. Holderdebolder.

Deze klanknabootsende zegswijze is zeer verspreid over gansch het Vlaamsche land. In 't bijzonder in Oost-Vlaanderen leeft ze voort in de beteekenis van : hals-over-kop of met gedruisch voortrollen, bijv. holderdebolder de trap afkomen. In Brabant en Antwerpen hoort men ook : hobbeldesobbel. Voor zoover ik kan nagaan is hobbeldesobbel in Oost-Vlaanderen onbekend.

Hier volgen enkele Oost-Vlaamsche zanten betreffende deze typische zegwijze :

1.

Holderke, tolderke,

Loopt op 't zolderke

Met zijn muile

Vol menschenvlesch ?

Aanteekening : Opgeteekend te Gent en te Gavere (1926). Is een zeer bekend raadsel. Antwoord : een kloef (klomp).

2.

Holderdebolderken (ook : *Holderken bolderken*)

Viel van 't zolderken,

En daar is geen timmerman,

Die Holderdebolderken maken kan ?

Aanteekening : Opgeteekend te Gent, te Wetteren, te Seveneeken (1926). Is insgelijks een zeer bekend raadsel, dat gewoonlijk te Gent luidt :

2 bis.

Ietsje, petietsje

Zat op de bank,

Ietsje, petietsje

Viel van de bank,

En er is in 't land geen timmerman

Die Ietsje, petietsje maken kan ?

Waarschijnlijk is er contaminatie geweest tusschen 1 en 2 bis, daar de klanknabootsing (met gedruisch) onmogelijk kan slaan op het voorwerp in het gewenschte antwoord, namelijk : een ei.

3.

Holderdebolder,

Ros of bos, (ook : bros)

Schiet er den bol op los !

Aanteekening : Opgeteekend te Sottegem (1926). Wordt, naar mijn zegsman M. C. (13 jaar) beweert, gebruikt bij het gooien van den bol in het kegelspel of in het bolspel. Waarschijnlijk is ros = roos (cf. roos schieten), bos = brosse (Fr. synoniem van een niet).

4.

Holderken, bolderken,

Loopt op 't zolderken, (Mizerolle holleken, te Seevergem)

Holleken, bolleken,

Knol !

Aanteekening : Opgeteekend te Meirelbeke en te Seevergem (1926). Is een aftelrijmpje. De jongens plaatsen zich in een kring met de vuisten loodrecht bij elkaar. De afteller slaat met de vuist op zijn eigen kin : holderken, en telt verder af te beginnen van zijn linkervuist. Als er ten slotte nog twee vuisten over zijn, vraagt hij : slag of overschot ? Naar het antwoord luidt is na de laatste aftelling slag of overschot er aan.

(P. D. K. Gent).

Volkshumor

Lijst der reeds aangeteekende en verzamelde Bij- en Spotnamen van Oostvlaamsche Gemeenten. - Vervolg. (1)

43. HELDERGEM. *Lekkers* : De Potter (Heldergem).
44. HERDERSEM. a) *Meivischkoppen* : De Potter (Herdersem)
De Raadt (niet meer gebruikt).
b) *De woalen* (Walen) (omdat de inwoners van Herdersem zoo zonderling spreken, beweert men in de omliggende gemeenten). De Raadt. (nog gebruikt).
45. HERLINKHOVE. (gehucht van Denderhautem). *Pensjagers* : Gittée (Volkskunde, V, blz. 132), De Raadt.
46. HILLEGEM. a) *Lekkers* : De Raadt.
b) *Potlekkers* : De Raadt.
c) *Pintlekkers* : uit den volksmond te Sottegem en omstreken.
d) *Sirooplekkers* : J. Venemans.
47. HOFSTADE. *Hekelaars van Hofstade* (hekelaars : werklieden, die vlas hekelen, fig. gispers, vitters) : De Properheden.
48. HOUTEM (St LIEVENS) : *Broekwasschers* : Gittée (Volkskunde, V, bl. 133) De Potter (St Lievens-Houtem), De Raadt.
49. HOOTOND (wijk van Ronse) : *Hootondsche brakken* : Volkskunde, I, bl. 266 :
Hootondsche brakken,
Luizen met zakken,
Vlooien met hoopen,
Ze moeten ze naar Kwaremont
komen verkoopen. (Kwaremont),
50. IDDERGEM. Iddergem is " *het tooverheksenkwartier* " : De Raadt.
a) *Tooverheksen van Ekkergem* (Iddergem is het dialect); De Raadt.

(1) Zie nr 1, II, blz. 9 en vlg. en nr 2, II, blz. 28 en vlg.

- b] *Tooveraars* : De Potter (Iddergem) De Raadt.
Vroeger kwamen, om middernacht, in 't bosch
" Kwanood „ al de tooveraars van het omlig-
gende samen om te beraadslagen. (Medege-
deeld door den h. Witterzeel, Iddergem.)
- c] *Brandstichters* : De Iddergemmenaars werden zoo
genoemd in de jaren 1888 en volgende.
Gedurende de verkiezing was de strijd zoo
hevig en waren de gemoederen zoo opgewon-
den, dat er verschillende huizen in brand
gestoken werden. (Medegedeeld door den
h. Witterzeel, Iddergem).
51. IDEGEM. a] *De zweetvoeten van Idegem* : De Raadt.
b] *De dieven* : De Raadt.
Idegem is " *de dievenprochie* „ : De Raadt.
52. IMPE. *Omlaagvallers* : De Potter (Impe), De Raadt, zie
ook J. Broeckaert : Twee spotdichten op
Dendermonde (1898).
53. KALKEN. *De Kalkensche hunkerboeren* (hunker = melk
met roggebroom) : De Potter, De Raadt.
54. KAPRYKE. a] *Volders van Caprike* : De Properheden, De
Dene (Adieu, oock aan de vulders van
Caprycke vroedt).
b] *De Kaprijksche groeningen* (groeningen : soort van
appel) : Gittée (Volkskunde, V, bl. 158), De
Raadt.
55. KIELDRECHT. *Koutermollen* : Verbraeken (Volkskunde)
De Raadt (naar Ons Volksleven).
56. KLEIT (Maldegem). *Bezembinders* : Gittée (Volkskunde,
V, bl. 13), De Raadt, zie ook Mevr. Courtmans:
Het Geschenk van den Jager.
57. KLINGE. a] *Voddenrapers* : Verbraeken (Volkskunde).
b] *Lompooren* : Verbraeken (Volkskunde).
58. KLUIZEN. *Kluizenaars* (dikwijls gebruikt als spotnaam) :
De Raadt. Vroeger (einde der XVIIIe en begin
der XIXe eeuw) bestond in deze gemeente een
rederijderskamer : De Kluyzenaers zonder
Kappen. De Raadt (naar Edm. Van der
Straeten, Le Théâtre Villageois en Flandre, I,
blz. 51, II, blz. 52, 2e uitg. Brussel 1881).

59. KNESSELARE. *Moordenaars* : Gittée (Volkskunde, V, blz. 127), De Raadt.
60. KWAREMONT. *Luizen* : De Raadt,
61. LAARNE. *Gausdrivers van Laerne* : De Properheden (*Gausedrijvers van Laerne* bij De Dene).
62. LAMONT (wijk van Kwaremont) a) *Drinkers* : Volkskunde, I, blz. 266.
b) *Vechters* . Volkskunde, I, blz. 266:
Vivat Lamont ?
En Lamont mag er zijn !
Vivat Lamont,
En Lamont mag er zijn !
En is 't niet weerd, dat Lamont leeft,
Lamont, dat al die *drinkers* (of *vechters*)
Vivat Lamont ! [geeft?
En Lamont mag er zijn ! (te Kwaremont)
63. LEBBEKE. *De Voddemans* : De Raadt.
64. LEDE. *Hoovaardige boeren* : Gittée (Volkskunde, V, blz. 133), De Potter (Lede), De Raadt.
65. LEEUWERGEM. a) *Vortzakken* : Gittée (Volkskunde, V, blz. 133), De Potter (Leeuwegem) De Raadt.
b) *Dommeriken* : De Raadt.
c) *De Leeuwegemsche zotten* : (uit den volksmond).
66. LIEFERINGEN. *De Stad Mostin* : (zoo noemen de bewoners hun eigen dorp) : De Potter.
De beddepissers (of-zeekers) : De Potter, De Raadt.
67. LOKEREN. a) *Souvereynen* : Opene brieven van daegement van 2^e Februari 1687 (zie Dendermonde):
Lokeren als *Souvereynen*,
(soo als sy hun selven meynen)
Dencken dat het hun vrij staet
Uyt te lacchen (!) onze Daet.
b) *Lokersche rapenbraaiers* : De Raadt, F. Van Es, (Wazenaars) (nog gebruikt).
c) *Lokersche schuiven* : De Raadt.
d) *Lokersche verkensblusschers* : De Raadt.

68. MACHELEN. *Salhemeters van Mechelen* (zalmeters) : De De Properheden (Mertens en de St' Genoïis denken, dat hier Mechelen bedoeld is, De Raadt beweert terecht, dat het Machelen in Vlaanderen is).
69. MATER. *Vechters* : Gittée (Volkskunde, V, blz. 127) De Raadt.
70. MALDEGEM. a) *Wiltjagers van Maldeghem* : De Dene, zie ook lied over den Wildjager van Maldégem uitgegeven door J. F. Willems. (Oude Vlaemsche Liederén, Gent, 1848, blz. 139).
- b) *Zotten* (woordspeling op *mal-gek*) : Schilderij van P. Breugel : De Heks van Mallegem (1559), ets naar die schilderij van Petrus A. Merica bewaard in de Koninklijke Bibliotheek te Brussel, met het volgende onderschrift :
- Ghy lieden van Mallegem wilt nu wel syn gesint,
Ick Vrou Hexe wil hier oock wel worden bemint.
Om u te genesen ben ick gecomen hier,
Tuwen dienste, met mijn onder meesterssen fier.
Comt vry den meesten met den minsten sonder
[verbeyen,
Hebdy de wesp int hooft, oft loteren u de keyen.
De Raadt, M. Sabbe (Pieter Breugel en de Folklore, Volkskunde, XXI, blz. 93).
- c) *Maldegemsche broodmessen* : Gittée (Volkskunde, V, blz. 127), De Raadt.

(Wordt voortgezet).

Boekbespreking.

Celis (Gab.) pr. — Door het Leven heen, Volksgebruiken. — Bij den schrijver, Heirnislaan, 5, Gent.

Met dit schattig werkje zet onze onvermoeibare onder-voorzitter en conservator van het Folklore-museum te Gent zijn

werking ter vulgarisatie der volkskunde voort. Dit is een vervolg op zijn handboekje : *De Folklore*, nr 236 der Verhandelingen van de Katholieke Vl. Hoogeschooluitbreiding. Ditmaal heeft het de schrijver meer bepaald over de verschillende gebruiken, die voorkomen in het menschenleven, van aan de wieg tot aan het graf. Hij handelt achtereenvolgens over het kind, de kinderjaren, de jeugd en de min, het huwelijk, de ziekten, het overlijden en de ter-aarde-bestelling. Veel nieuws vinden wij natuurlijk niet in deze brochure, maar ze vormt een degelijke samenvatting, genietbaar voor oningewijden en die er toe bijdragen zal aan hen de volkskunde bekend te maken.

L'Hondt (G.) — Gentsche Figuren : Lodewijk De Vriese. Overdruk uit " Groote Snoeck's Almanak voor 1927 ". Snoeck-Ducaju en Zoon. Gent.

Deze mooi uitgegeven brochure over ons medelid L. De Vriese, den bekenden Gentschen folklorist, bevat benevens een beknopte levensbeschrijving en een volledig en waardeerend overzicht van D. Vr.'s werken, een leuk frissche schets : " Aan de Boorden der Leie „, ontleend aan het laatst verschenen werk van den besproken schrijver, n. l. " *Onder de Wekkeringe „. Een reesem brokskens Gentsch leven voor 't Volk bijeengegaard. Gent Van Goethem, 1924. Een mooi portret van D. Vr. versiert den tekst.*

Frère (J.) — Limburgsche Volkskunde. 1e reeks. Limburgsche Drukkerij, Hasselt, 1926. (192 blz.)

Onder dezen titel heeft de schrijver een twaalfstal artikels verschenen in *Nieuw Limburg* (jg. 1926) gebundeld. Deze artikels handelen over Paaschgebruiken, volksvermaken, landbouwgebruiken (met aanhangsel), spotnamen op steden en dorpen, St. Niklaasgebruiken, St. Maarten, Kerst- en Vastenavondgebruiken, Volksspelen, Meibloem, Meitak en Pinksterbloem, fluiten- en " klotstoeten „. Schrijver beoogt een algemeen overzicht van het Limburgsche volksleven. Zijn streven komt op zijn tijd, want dat volksleven is voorbeschikt, wegens nieuwe economische toestanden, zijn eigenaardigheden te verliezen, ja, zelfs een ganschen ommekeer te ondergaan. In ieder artikel zijn de " zanten „ steeds per gemeente geklasseerd.

Die methode verhoogt de wetenschappelijke waarde van het werk, alhoewel zij wel eens aanleiding geeft tot herhaling. Het vergaarde materiaal is verbazend groot (zie b. v. het groot aantal varianten van Nieuwjaarsliedjes).

Het heeft ons getroffen, in het artikel over de spotnamen niet het werk van *Judocus Venemans : Het Volksblazen in en om Limburg* (Hasselt, 1907), vermeld te vinden, dat nochtans eenige spotnamen bevat, die wij in voormeld artikel missen (bv. Alken : Vliegeneters ; Bree : Langooren ; Sichem : de Kreeften, alsook talrijke op de Truienaars, die Abderieten van Limburg, enz.) Met één woord, dit is een werk, dat onmisbaar is voor degenen, die zich met de studie van het volksleven en van de volksgebruiken bezighouden. Wij zien dan ook met ongeduld het verschijnen van de tweede reeks tegemoet.

Van Nuffel (P), — Het Schoon Verleden. Sacré. Merchtem, Mei 1927, 43 blz.

In deze brochure, n° 79 van zijn werken, heeft P. V. N. eenige zijner sprokkelingen over de geschiedenis en de folklore van de stad Aalst verzameld. Deze opstelletjes zijn chronologisch gerangschikt, de meeste handelen over feiten uit de XIXe eeuw. De aangename en losse stijl van den schrijver, zijn leuke voorstellingswijze zullen zeker er toe bijdragen die brochure ingang bij het volk te doen vinden, want tot volkslektuur is ze bestemd.

Van Nuffel (P.) — Zestien Stadsgenooten. Sacré, Merchtem, Mei 1927, 30 blz.

De schrijver deelt in dit, zijn 80e werk, eenige bijzonderheden mede over verschillende verdienstelijke Aalstenaars, zooals den liedjeszanger Karel Van den Steen, den letterkundige en journalist Fr. Ant. Wolffers, de schilders Eug. Van Maldeghem en Jozef Meganck, den volksdichter Schockaert, den teekenaar Edm. Kieckens, Priester Daens, den beiaardier Karel De Mette, enz. Een flink geschreven brochure, tegenhanger van *Aalstersche Typen* van denzelfden schrijver.

F. Van Es.